

Riksidrottsförbundet

Framtagen maj 2018
Reviderad maj 2020
Reviderad september 2021

Frågor och svar – stadgeändring gällande könssammansättning i specialidrottsförbund

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
2. Vilka regler är nya?	3
2.1 Av årsmötet valda organ	4
2.2 Ledamöter	4
2.3 Ojämnt antal ledamöter?	4
3. Juridiskt kön – könsidentitet	6
4. Vad gäller för övriga organ inom idrottsrörelsen?	6
5. Syftet med stadgeändringen	7
6. Vilket problem ska stadgeändringen lösa?	7
7. Könsfördelning om minst 40-60	8
8. När börjar stadgarna att gälla?	8
9. Vad händer om SF inte uppfyller kraven?	8
10. Hur följs könsfördelningen upp?	9
11. Länk till RF:s stadgar	9

1. Bakgrund

Idrottsrörelsen fattade redan 1989 beslut om en jämställdhetsplan, vilken innehöll mål om könsfördelning i idrottens olika organ. Jämställdhetsmålen angav att i beslutande och rådgivande organ skulle kvinnor och män skulle vara representerade med minst 40 procent. Valberedningarna skulle bestå av lika antal män och kvinnor. Frågan om en jämställd representation har alltså varit viktig för idrotten under flera decennier. Inte minst för att representation utgör en viktig del i idrottsrörelsens demokratiska uppbyggnad.

Efter positiv utveckling under flera decennier visar statistiken på viss stagnation avseende fördelningen mellan män och kvinnor. Riksidrottsstyrelsen (RS) ansåg att en förstärkning av jämställdhetsarbetet i form av en formell reglering var nödvändigt för att åstadkomma förändring. RS la därför fram ett förslag till RF-stämman 2017 om en ändring av stadgarna, där könssammansättningen i specialidrottsförbunden (SF) skulle regleras. Ett beslut som bifölls. Beslutet låg också i linje med den plan för idrottsrörelsens strategiska arbete, där jämställdhet utpekades som ett särskilt viktigt område, som samma stämma antog. På RF-stämman 2021 beslutades om ett reviderat stadgekrav på könssammansättning i SF:s styrelser och valberedningar.

Att i stadgar reglera hur könssammansättningen i beslutande organ ska se ut är inget nytt inom idrotten. Vid Riksidrottsförbundets (RF) stämma 1995 infördes reglering i stadgarna gällande könssammansättningen i alla Riksidrottsförbundets organ.

2. Vilka regler är nya?

RF-stämman beslutade i maj 2017 om en ändring av RF:s stadgar som reglerar könssammansättningen i SF:s styrelser och valberedningar. RF-stämman beslutade i maj 2021 om ett reviderat stadgekrav i RF:s stadgar. Ändringen gäller 11 kap. 4 § 4.

Från och med den 31 maj 2021 gäller denna reglering:

SF ska i sina stadgar föreskriva att styrelser och valberedningar ska bestå av kvinnor och män, att ettdera kön ska vara representerat med minst 40 procent i styrelser och valberedningar om gruppen är fyra personer eller fler, samt att i normalstadgar för SDF föreskriva att styrelser och valberedningar ska bestå av kvinnor och män.

Nedan text är förtydligande av vad regleringen innebär.

2.1 Av årsmötet valda organ

Den i stadgarna reglerade könssammansättningen gäller SF:s styrelser och valberedningar. Med styrelse avses specialidrottsförbundens styrelse, vald på SF:s årsmöte. Eventuella sektionstyrelser, grenstyrelser eller motsvarande i SF omfattas således inte av regleringen. Styrelser i under-, klass-, grenförbund eller motsvarande, anslutna till SF, omfattas inte heller av stadgeformuleringen. Dessa organ omfattas emellertid av jämställdhetsmålen.

2.2 Ledamöter

Med "ledamöter" avses ordinarie ledamöter. Suppleanter (ersättare), adjungerade eller andra som inte är ordinarie ledamöter ska således inte räknas in i den reglerade könsfördelningen. Om en suppleant ska inträda som fullvärdig ledamot gäller fördelningen enligt 11 kap. 4 § 4., ersättaren måste alltså vara av samma kön som den som ersätts. Könsfördelningen behöver därför beaktas även vid val av suppleanter.

2.3 Ojämnt antal ledamöter?

Utifrån att stadgekravet är att ettdera könet ska vara representerat med minst 40 procent kan SF i sina stadgar föreskriva att könsfördelningen i styrelser och valberedningar ska vara helt jämn, 50–50. I vissa SF består styrelsen och valberedningar av udda antal personer. Vid ojämnt antal ledamöter måste könsfördelningen var så nära jämn det går att uppnå i en grupp bestående av udda antal personer (dvs. en man eller en kvinna mer).

Nedan konkretiseras hur könssammansättningen kan se ut i styrelse respektive valberedning vid en fördelning där ettdera könet är representerat med minst 40 procent samt vid en jämn fördelning.

Tabell 1. Sammansättning där ettdera könet är representerat med minst 40 procent i SF:s styrelser och valberedningar.

Antal ledamöter	Män	Kvinnor	Alternativ	Kvinnor	Män
4	2	2			
5	3	2	eller	3	2
6	3	3			
7	4	3	eller	4	3
8	4	4			
9	5	4	eller	5	4
10	5	5			
10	6	4	eller	6	4
11	6	5	eller	6	5
12	6	6			
12	7	5	eller	7	5

Tabell 2. Jämn sammansättning SF:s styrelser och valberedningar.

Antal övriga ledamöter	Män	Kvinnor	Alternativ	Kvinnor	Män
4	2	2			
5	3	2	eller	3	2
6	3	3			
7	4	3	eller	4	3
8	4	4			
9	5	4	eller	5	4
10	5	5			
11	6	5	eller	6	5
12	6	6			

3. Juridiskt kön – könsidentitet

Regleringen i stadgarna gällande könssammansättning i SF, liksom idrottsrörelsens jämställdhetsmål, har traditionellt sett utgått ifrån juridiskt kön – det vill säga det kön som står registrerat i folkbokföringen och som i Sverige framgår av näst sista siffran i personnumret. Skälet är att jämställdhetsarbetet har syftat till att komma åt strukturella skillnader mellan män och kvinnor. Denna förståelse av kön riskerar dock att exkludera transpersoner, alltså personer som bryter mot samhällets normer för kön och könsidentitet.

Riksidrottsförbundet har därför antagit en [anvisning](#) som möjliggör att SF kan utgå ifrån könsidentitet i sammansättningen av styrelse och valberedningar, om förbundet så önskar. Med könsidentitet menas det kön en person känner sig som och identifierar sig med. Att vidga idrottsrörelsens sätt att se på kön möjliggör att alla oavsett kön och könsidentitet ska kunna vara delaktiga och utöva inflytande över svensk idrott.

För att SF ska uppfylla bestämmelserna om könsrepresentativitet krävs att den undre gränsen för könsrepresentation säkerställs. Det innebär att en SF-styrelse och en SF-valberedning ska bestå av minst 40 procent som identifierar sig som kvinnor och 40 procent som identifierar sig som män, resterande del av styrelsen respektive valberedningen kan bestå av kvinnor, män eller icke-binärpersoner.

4. Vad gäller för övriga organ inom idrottsrörelsen?

Övriga organ inom idrottsrörelsen, utöver SF:s styrelser och valberedningar, omfattas inte av den tvingande regeln. De omfattas däremot av de [jämställdhetsmål](#) som RF-stämman fastställt.

Jämställdhetsmålen säger att alla organ, på alla nivåer inom idrotten, år 2025 ska ha en könsfördelning där inget kön är representerat med mindre än 40 procent. ”Alla organ” innefattar både beslutande och rådgivande (t.ex. sektionsstyrelser, styrelser i underförbund, kommittéer, utskott, nämnd, råd och arbetsgrupper) organ. Undantaget är valberedningar som ska ha helt jämn, 50–50, könsfördelning. SF förväntas också ha jämställd könsfördelning när delegater och andra funktioner väljs ut att representera SF i olika sammanhang.

5. Syftet med stadgeändringen

Syftet med beslutet om en tvingande reglering av könssammansättningen i SF:s styrelser och valberedningar är att åstadkomma jämställdhet i form av en jämn fördelning av män och kvinnor, i för idrotten centrala organ. En tvingande reglering är en snabb och aktiv åtgärd för att uppnå detta.

Regleringen är dock ett av flera instrument för att åstadkomma jämställdhet. Det kommer inte per automatik att göra idrotten jämställd. För det krävs flera insatser.

6. Vilket problem ska stadgeändringen lösa?

Åtgärden utgår ifrån att kvinnors låga representation inte beror på brister hos kvinnor, utan att de nuvarande ordningarna gynnar män.

Forskning på organisationer där kvinnor är underrepresenterade visar att det finns mekanismer i rekryteringsprocesserna som gynnar män. Den kompetens som efterfrågas och de urvalskriterier som tillämpas uppfattas som objektiva och könsneutrala, men visar sig vid närmare granskning vara fulla med könsnormer och stereotypa uppfattningar på hur goda kvalifikationer ser ut. Män och maskulina ideal utgör normen för ledarskap. Normerna framställer män som mer väntade, självklara och "normala" i ledande positioner. När kvinnor mäts mot dessa normer och ideal antas kvinnor vara i avsaknad av t.ex. lämplig kunskap, erfarenheter, motivation och kvalitéer. På så sätt blir det lättare för män att få och ta ledaruppdrag inom idrotten.

Den vanligaste strategin som valberedningar använder för att söka efter kandidater är att söka i informella, nära sociala nätverk. Valberedningar är så här långt oftast mansdominerade och när män söker efter kandidater i omgivande nätverk leder det ofta till att fler män föreslås till uppdrag. Män ser, väljer och premierar andra män, lika sig själva. Detta utgör en viktig anledning till att valberedningar behöver bestå av både män och kvinnor, och på olika sätt vara heterogent sammansatta med människor med olika bakgrund, erfarenheter och nätverk.

Förhoppningen är att den tvingande regleringen kommer att leda till ett mer genomtänkt och systematiskt arbete vid rekrytering av personer till idrottens beslutande och rådgivande organ, liksom andra ledaruppdrag. Valberedningar, och andra som ägnar sig åt rekrytering, behöver anstränga sig hårdare för att definiera kompetens och identifiera potentiella kandidater. Män och kvinnor kommer på så sätt få mer lika villkor till att erhålla ledaruppdrag.

Parallellt behöver idrottens organisationer på olika nivåer säkerställa att det finns kvalificerade personer, både män och kvinnor, så att det finns en god rekryteringsbas när olika positioner ska tillsättas. Specialidrottsförbunden behöver se över, och eventuellt förändra, de utbildnings- och utvecklingsvägar som organisationen har för ledare och förtroendevalda.

Mer om det här finns att läsa i rapporten [Vem bestämmer? Jämställdhetsmål, kvotering och könssammansättning i idrottens beslutande organ](#)

7. Könsfördelning om minst 40–60

Såväl jämställdhetsmålen som den tvingande regleringen anger att inget kön ska utgöra mindre än 40 procent. Det kan vara värt att poängtera att förhållandet 40–60 är könsneutralt. Utgångspunkten är inte att kvinnor (som i dagsläget vanligen utgör den underrepresenterade gruppen inom idrotten) ska utgöra 40 procent och män 60 procent.

Att angiven könsfördelning är just 40–60 beror på att det visat sig kräva en viss andel av det underrepresenterade könet för undslippa vissa negativa konsekvenser som kan uppstå när en grupp är i minoritet. [Läs mer här.](#)

8. När började stadgarna att gälla?

Stadgeändringen avseende könssammansättningen i SF:s styrelser och valberedningar trädde i kraft den 31 maj 2021. Från den tidpunkten ska samtliga SF uppfylla stadgarna. Utifrån att beslutet på RIM 2021 inte tog höjd för att stadgeändringen kräver en viss införlivandetid uppstår dock uppenbara svårigheter för SF att uppfylla stadgarna vad gäller könsfördelning vid beslutat datum. Detta innebär att RF kommer behöva justera planen för att följa upp könsfördelningen, se punkt 10.

9. Vad händer om SF inte uppfyller kraven?

Alla SF ska uppfylla villkoren för medlemskap i Riksidrottsförbundet och efterleva RF:s stadgar.¹

SF som inte uppfyller föreskrifterna om könssammansättning i 11 kapitlet, 4 § 4 kan

drabbas av ekonomiska konsekvenser. SF som inte uppfyller kraven på könsrepresentativitet riskerar att förlora hela sitt ekonomiska stöd. Det beslutades på RF-stämman 2019, genom handlingen *Riksidrottsförbundets stödformer*, där ett nytt ekonomiskt stödsystem fastställdes.² Som framgår av handlingen sker beslutet av (ev. sänkning eller uteblivet) ekonomiskt stöd genom en process, istället för ett direkt beslut.

Därutöver är den yttersta och generella konsekvensen för SF som inte efterlever RF:s stadgar uteslutning ur RF.³

10. Hur följs könsfördelningen upp?

RF kommer, utifrån de ändrade förutsättningarna för införlivandet av stadgekravet, under hösten 2021 att fastställa en plan för hur könsfördelningen i SF ska följas upp. När en plan för uppföljning är fastställd kommer denna att kommuniceras med SF.

11. Länk till RF:s stadgar

RF:s stadgar i sin helhet: <https://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/nya-dokument/nya-dokumentbanken/stadgar-och-regelverk/rfs-stadgar-2021-01-01.pdf>

Vid frågor, kontakta Ida Arvidsson, juridiska avdelningen, ida.arvidsson@rfsisu.se

¹Se RF:s stadgar sid. 22 <https://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/nya-dokument/nya-dokumentbanken/stadgar-och-regelverk/rfs-stadgar-2021-01-01.pdf>

² 10.9 RS förslag till RF-stämman: Riksidrottsförbundets stödformer, sidorna 4-5. <https://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet-riksidrottsmotet/dokument/2019/moteshandlingar/10.9-riksidrottsforbundets-stodformer.pdf>

³ Se 10 kap. 5 § RF:s stadgar